

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt IV. Duplex pactionum forma, altera publica, altera arcana, à Caraffa Cardinalis ac prorege confecta. Huius Romam aduentus, & quo pacto à Pontifice idem exceptus. Guisij profecctio. Legationes ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

ditiones Regis & Italiam, si, quod mustitabat, re conficeret, tutum in locum se conferens, & relictis custodia Gallorum, & præsentis adhuc Guisij, Româ & reliquis vrbibus Ecclesiastici principatus. Non esse putandum, id ex eo non futurum, quòd Pontifici perniciosum illud ipsum agnosceretur. Non semper homines prudenter agere: sæpè commotionem animi & iracundiam potissimè quoddam esse furoris genus, quod homini tamquam ingens bonum proponit ingens detrimentum, modò id vehementer lædentem lædat. Hæ rationes, adiecto robore & auctoritate sequestrorum (qui si repulsam tulissent, poterant per suspensiones alienari, ac tandem in aduersarios commutari) Albanum pertraxerunt, vt ad colloquium cum Caraffa Cardinali veniret ad Cauas, oppidum Columnensium, à Prorege occupatum. Eò igitur Caraffa se contulit octauo Septembris, Cardinalibus Sanctæ Floræ ac Vitellio comitantibus: cum par esset, velle spiritus flammam extingueret, qui eam excitarat & aluerat.

C A P V T IV.

Duplex pactionum forma, altera publica, altera arcana, à Caraffa Cardinali ac Prorege confecta. Huius Romam aduentus, & quo pacto à Pontifice idem exceptus. Guisij profectio. Legationes destinatae, Caraffæ ad Philippum Regem, & Triuulij ad Henricum.

REi difficultas in causa Marci Antonij Columnæ vertebatur. Etenim Pontifex obfirmato erat animo, ne illum, aliosque subditos suos iam proscriptos, pacificatio complecteretur. Albanus contrà ignominia ducebat Regi, si etiam post victoriam præcipua belli causæ omnino cederet. Post longam altercationem duæ pactionum formæ compositæ (quod ignorauit Suauis) altera publica, occulta altera, vtraque Pontifici nota; sed occulta^a vsque adeò ab illo dissimulata, vt ne Vitellio quidem illius se conscium indicare voluerit. Concordiam igitur inierunt Caraffa & Albanus, pro amplissimis facultatibus, quas Cardinali signarat Pontifex^b eodem die octauo Septembris, & Albano Rex 26. Iulij eiusdem anni 1557. Pacta verò eam præ se tulerunt indemnitate tum rei tum existimationis Pontificiæ, vt ex ipsorum tenore, sicuti Suauis ipse fateri cogitur, nihil ille minus quàm bello victus videri potuerit. Tam forte formidatumque tegumen Pontificibus superest, tametsi ceterà indefensis, S. Petri paludamentum; & vsque adeò fal-

^a Fuisse vtrumque notum Pontifici, colligitur præter alia ex litteris Ducis Paliani ad Caraffam Cardinalem per eos dies, apud Pamphilos.
^b Extant in monumentis apud Burghesios, vbi etiam pactiones publicæ & arcanae insunt.

Pars II.

Sff

sus

1557.

sus est despectus ille, quem idem Suauis in Christianis Principibus erga Pontifices depingit, dum peculiaria quædam ac mutabilia eorum facta confundit cum vniuersalibus duraturisque deliberationibus, quæ sunt veracia quasi specula, certò ac luculenter animum expromentia. Negari quippe non potest, præter ingentem officiorum verborum demissionem, quâ cum Pontifice agunt potentissimi Principes, amplam iurisdictionem, quæ ab ipsis suis in regionibus illi permittitur; amplissimam pecuniæ vim, quam inde sinunt in eiusdem Aulam confluere; summam reuerentiam, quâ ab eius oppidis occupandis abstinent, & in quouis eventu summam facilitatem in iis restituendis, perspicua esse argumenta cuiusdam religionis, dignitatem in eo plusquam humanam venerantis. Sed animaduertatur oportet, cum iniuria nonnisi debiti violatio sit, hinc fieri, vt vbi debitum agnoscitur maximum, occasionesque illius explendi sæpissimè accidunt, ibi mirum non esse, si frequentius inferuntur iniuriæ, quæ tamen despectum non arguunt, cum longè frequentiora deprehendantur obsequia.

Patentium pactionum hæc fuit summa. Albanum exhibiturum Pontifici & Apostolicæ Sedi ea obsequia, ad submissionem animi atque obedientiam significandam, quæ veniam gratiamque à Pontifice meritò impetrarent: & à Rege certum hominem missum iri, idem officium præstiturum. A Pontifice, vt pote parente clementissimo, exceptum iri Regem tamquam probum & suum & Sedis Apostolicæ filium, cui communia reliquis Christianis Principibus beneficia tribueret. Remissurum se nuntium Regis Galliæ fœderi, atque sponsurum, se communem & æquè cunctis beneuolum patrem fore. Ex parte Regis Catholici Pontifici restitutum iri, deiectis nouis muntionibus, cunctas terras Sedi Apostolicæ seu proximè per se seu per alios subiectas, & ad eam vsque diem occupatas; ac vicissim vtrimque redditum iri tormenta bellica. Ambos Principes penas omnes, siue ad profanum siue ad sacrum forum spectantes, condonaturos cunctis hominibus & communitatibus, siue laicis siue ecclesiasticis, ob quodque facinus, ex occasione huiusce belli commissum: declarari tamen, hoc articulo non comprehendi Marcum Antonium Columnam, & Ascanium Corneum; quin eos permansuros subiectos pœnis, in quas incurrerant, pro Pontificis arbitratu. Palianum, sicut in præsentia se habebat, traditum iri Iohanni Bernardino Carbonio, vtrique partium fido, qui vtrique suam fidem iureiurando obstringeret, sponderetque se eas pactiones seruaturum, de quibus inter Cardinalem & Albanum ad suorum Principum

pum commoda conuenisset; quique præfidiarios milites, quantum satis esset, communi sumptu illic retineret. 1557.

3 Hæc pactio-
num capita^e delata prius sunt à Marco Antonio, Pontificem (qui in gratiam Farnesij Cardinalis scribendis de re principali epistolis illum admouerat iam vsque à primis initi Pontificatus diebus)^d & ab illo prius comprobata, ac postea signata sunt, tamquam à testibus, à Cardinali S. Floræ, & ab Episcopo Aquilano, simulque à Proregis Cancellario legitime subscripta. Sed præter hæc publica pacta, illa etiam arcana sunt confirmata, quorum conscium noluit Paulus se ulli detegere, quæque idcirco solâ præsentia, solâque subscriptione Cardinalis ac Proregis, & etiam Sacchetti, qui Carassæ Cardinali à secretis erat, stabilita. Hæc pariter tam apte concepta sunt, ad seruandam immunem ab omni detrimento ac dedecore Apostolicam Sedem, vt perinde sit, velle illorum notitiam inficiari in Paulo quasi ad ipsis consentiendum inflexibili, ac simul & veritatem & Pontificem lædere, quasi violatorem auctissimi illius debiti, quo ipse obstringitur per intentatam Diuinæ indignationis publicæque infamiæ pœnam, ad pacem cum suo grege sub quauis tolerabili conditione complectendam. Eorum summa fuit.

Vt Palianum aut à viro teneretur, cui pars vtraque fideret, aut ab eiusmodi Præfecto dirueretur, pro eo ac Regi placeret. Vt si dirueretur, numquam iterum munire ipsum liceret cuicumque possessori, donec præfenti Paliani Duci compensationem, cui acquiesceret, Rex ipse rependeret, idque vltra sex menses neutiquam protraheretur. Hoc autem non præstito, Carbonius memorato Duci Palianum ita dirutum traderet: quod si de compensatione discordia fuisset orta, res Republicæ Venetæ decidenda committeretur. Receptâ compensatione, concedendum esset à Duce oppidum ei quem Rex voluisset, dummodò inimicus aut Pontifici aut Apostolicæ Sedi non esset, nisi prius veniam impetrasset. Quibus verbis hinc excludebatur Marcus Antonius; hinc liberum erat Regi, alius eiusdem familiæ Palianum concedere.

4 Notat Suauis: *Hoc in bello armis Ecclesiasticis tum propriis tum auxiliariis Deum parum fauisse.* Omnino quò hic homo Diuinæ prouidentia consilia in humanis euentis agnoscat, necesse est, huiusmodi euenta contingant Pontificibus infortunata; cum ipse alibi in admirabili illa Catholicorum Heluetiorum victoria aduersus hæreticos, aliisque euentibus Religioni propitiis, huiusmodi ratiocinationes derideat quasi diuinationes temerarias impenetrabilium arcanorum.

^e Innotuisse Pontifici pactio-
nes ar-
canas, pro-
batur non
solum ex
monumentis
postea citan-
dis, præfec-
tum cap. 5.
num. 6. sed
ex summa
Astorum
pro defen-
sione Caraf-
ensium, quæ
est apud au-
ctorem; vbi
hoc patet, &
postea so-
lemni senten-
tiâ Pij V.
comproba-
tum est.

^d Litteræ
Farnesij Car-
din. ad Equi-
tem Tibur-
tium, 17. Iu-
nij 1557.

1557.

canorum. Atqui si libuisset illi agnoscere in hisce casibus Diuinæ prouidentia regimen, oportebat, ut inspiceret patrociniū erga Romanum Pontificatū, qui tot inter procellosa certamina perlitit semper illæsus: quandoquidem non modò in hoc Pauli bello, post tot infortunia consecutus tandem is est id, quod erāt controuersia titulus, absolutam potestatem dominij Pontificij, & ne præpedirentur Pontifici manus, quò minus proscriberet ac puniret beneficiarios suos, tametsi aliorum Principum obiectos tutelâ: sed calamitates ipsius Clementis Septimi, quamuis ad eò tragicæ ac lamentabiles, nihil tamen offecerunt Pontificatui, cuius & potentia & maiestas statim reuixere in eodem Pontifice, à maximis inter Principes ut cùm maximè in reuerentia habito; eius verò oppressores uisū sunt quasi Dei virga, quâ fontes verberantur, sed ipsa in ignem conicitur, quando Transpergius Ferrariæ viscerum dolore coniectus occubuit, antequam ad destinatum vr̄bis excidium peruenisset, Borbonius in eius ingressu extinctus est; Moncada non diu fuit, quòd maris fluctibus absorptus perit, & exercitus, prædator ille sacrosanctæ Vr̄bis, præda fuit contagionis, à qua stragem & excidium accepit, longè funestiora quàm quæ militibus terrisquæ Ecclesiasticis intulerat. Quare, quemadmodum Nauagerus sæpè à nobis laudatus refert, Cardinalis S. Iacobi Albanum fratris filium alloquens de non intentata ab illo Romæ interceptione, dixit: *Recte quidem egisti fili, & ne id unquam committas te hortor; ñ enim, qui ex nostra natione postremâ vr̄bis direptione manus inquinarunt, pessum omnes abierunt.* Equidem, si huiusmodi animaduersiones legerem in Suauī, haud incusarem tamquam malignum eius animū, quòd effectum ab omnipotenti Prouidentia credidisset, ut vel iniquus Pauli, vel consanguineorum ambitio optatam sibi ditionis accessionem aduersus Hispaniæ Sceptrum minimè obtinuerit.

Tres dein vno hiatu Suauis mordet, Albanum, Regem, & Pontificem, dum ait: *Albano, quamuis victori, fuit indignitas toleranda, ut Romam adiret, ad absolutionem Regis nomine & suo pariter accipiendam, cui non modico beneficio fuit, quòd humaniter acciperetur à Pontifice, tamen etsi per consuetum Maiestatis fastum.* Adeone ignotæ erant huic homini non inquam Christianæ, sed morales leges, & in animis cuiusvis vel maximè barbaræ rudisquæ nationis insculptæ, ut nesciret, nunquam filio probro verti, quòd se parenti submittat; nec parenti, quòd maiestatem erga filios exerceat (præsertim cùm eius demisso videtur esse deiectio auctoritatis) vitio ingenij fastuosi tribui, sed potius virilis animi virtuti? Ceterum hîc in vniuersum non disputo, an

an agendi ratio in Paulo factum necne præ se tulerit; sed in eo Prærogis accessu, quæ humanitatis officia, quos honores omisit Pontifex, quibus Albano responderet? Nónne in ædibus Pontificiis illum hospitio splendide excipi à fratris filio iussit? Nónne in Pontificio sacello locum Cardinalibus proximum illi dedit? Nónne illum vnà cum vniuerso collegio conuiuium excepit, sedentem è regione Purpuratorum Principis? Nónne ad Albani coniugem per Matthæum Aquaiuiam, Apostolicum Protonotarium, honorifico Nuntij nomine misit Rosam auream consecratam, donum summis dumtaxat ac benemeritis Principibus mitti solitum? cui coniugi constat Albanum scripsisse, sibi, tot præliorum discrimina experto, numquam animum vocemque defecisse, nisi cum Pontificis conspectum ad-
iit. Non tamen id contigit ex fastu maiestatis, quæ nullam habuisset vim ad Albanum Ducem deterrendum, virum heroico animo, & assueto consuetudini familiari potentissimi Cæsaris, ac maxime formidati: effectum id fuit ab occulta illius vi, quod est adoraturque in Pontifice tamquam Diuinum, quod nulla humana maiestas exæquat, nulla humana animositas non veretur.

§ Congressus hic inter Pontificem & Albanum, statim ac is urbem ingressus est contigit, hoc est die 19. secundâ noctis horâ, coram viginti Cardinalibus, postquam eodem die manè Guisius discesserat, qui per varias separatim turmas exercitum præmiserat. Prorex autem adhibuit erga Pontificem formulas quàm maxime potuit demissionem subiectionemque significantes, suo sui que Principis nomine. Postridie illius diei Senatus est habitus^e; vbi Massarellus, qui à secretis erat, publica concordia capita recitauit, retulitque Albani verba ad Pontificem dicta. Ibidem statutum est, vt in sacello Pontificio die proximo, qui S. Matthæo Apostolo sacer erat, res Diuina fieret ad agendas Deo grates, simul vniuersale Iubilæum ad id promulgaretur; ac denique, vt duo mitterentur Legati ad pacem inter duos Reges curandam, Caraffa ad Philippum, quò simul tenacius redderet vinculum reconciliationis inter illum & Pontificem, atque ad Henricum Triuultius, qui Tolonensem Ecclesiam in eo regno possidebat. Obtinuit Albanus à Paulo^f, per obsequio-
sas accommodatasque preces, multorum liberationem, qui in arce Ælia detinebantur, quinque solum ibi relictis, tribus Ecclesiasticis, nimirum Morono Cardinali, Episcopo Cauensi, ob sanctæ Inquisitionis causas, & Ofio^g, qui antea Datarius plurimâ apud Pontificem auctoritate, in graues postea suspiciones apud illum incid-
erat; & duobus primariis Proceribus, hoc est, Comite Petiliani,
Sff 3 & Iu-

1557.

^e Acta Con-
sistorialis,
20. Septem-
bris 1557.

^f Litteræ
Dandini
Card. ad Ca-
pitularem
Card. 25. Se-
ptemb. 1557.
^g Vita Pauli
scripta à Pa-
quino, & li-
teræ Farnesij
Card. ad
Equitem Ti-
burtium,
24. Augusti
1557.

1557. & Iulio Roboreo. Vsq̄ue adeò vel inter angustias ac discrimina belli, à quo Princeps suorum subditorum subditus reddi solet, Pauli feueritas intrepida persisterat, nihil verita viros, gradu, virtute, amicitiiis, affinitatibus præstantes lædere.

CAPUT V.

Mandata Triuultio, & Caraffæ tradita: vtriusque profectio, & res gesta.

Inter
Commenta-
rios Burghesiorum.

QUæ Triuultio mandabantur duo spectabant: * Vt Henricus gratias ageret ob præstita Pontifici beneficia, atque vt ad pacem ipsum cohortaretur. Ducebatur initium ab eo, quod ad vtrumque caput attinebat, Paulum videlicet memoriâ perpetuè retenturum promptam Regis voluntatem, Caraffæ Legato significatam, componendæ pacis ex postulato arbitrioque Pontificis. Quoniam autem malevolentium operâ Philippi Regis animus adeò tuerat abalienatus à Paulo, vt ipsum bello peteret; haud minus gratam à se memoriâ seruatum iri subsidiarum, quæ à Rege Christianissimo ipse acceperat. Denique cum Dei propitij ope tumultus hic subsedisset, regredi Pontificem ad priora officia pacis inter vtrumque Principem stabiliendæ: ad quam vt Regem impelleret, in præsentia iisdem stimulis vsus est, quos recensimus, data Rehibeæ documenta narrantes. Nec Henricum ab eo remoueret vlla dubitatio, quod minus ob casus postremos pro ipsius dignitate pax conficeretur, cum eius dignitas æquè ac propria Pontifici cordi foret. Hoc grati animi obsequium Deo redderet, à quo in tam præcelsò gradu fuerat collocatus, ac tam florenti prole circumseptus: hoc exhiberet solatium Ecclesiæ, cuius Primogenitus erat, ac pro certo haberet, per nullam victoriam, nullumque triumphum, se tantum gloriæ tantamque bonorum, non cælestium modò sed terrestrium accessionem consecuturum ab Omnipotente donorum largitore, qui Principatus dispensat, ac forti imperat.

Caraffæ quinque rerum capita præscripta sunt. Primum, Pax communis, pro qua conficienda offerebat Paulus, superato annorum pondere se Nicæam iturum, aut in alium locum, vtrique Regi opportunum, ibi de illa cum ipsis coràm acturum. Erat Paulus cupientissimus pacis, cum ex ea ingens emolumentum speraret Christianis populis, tum in re profana ob quietem, tum in sacra ob Concilium; sibi verò summam gloriam, summamque Philippi Regis benevolentiam, quarum alteram obscuratam cernebat, alteram exact-